

ДЕПАРТАМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, КУЛЬТУРИ, НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ
ТА РЕЛІГІЙ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛДЕРЖАДМІНІСТРАЦІЇ
ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ ІМЕНІ Т.Г.ШЕВЧЕНКА

В
И
Д
А
Т
Н
И
Й
С
К
Р
И
П
Т
О
Р

з Полонного

*(Бібліографічна листівка
для користувачів-учнів 5-9 класів
до 105-річчя з дня народження Лео Мола)*

Хмельницький
2020

Лісоруби. Парк скульптур Лео Мола

*Лео Мол. Blind Bandurist (Сліпий бандурист). Скульптура.
1996 Сад Лео Мола. Вінніпег, Канада*

Народився Леонід Молодожанин, більш відомий у світі як скульптор та живописець Лео Мол, у містечку Полонне 15 січня 1915 року у родині гончарів Григорія та Ольги. Батько прагнув, аби син продовжив сімейну гончарну традицію і він цьому не дуже пручався. Сім'я Молодожаниних була небагата, і тому, коли малому виповнився рік, подалися на заробітки до Сибіру. Згодом перебралися на Кавказ, до Нальчика.

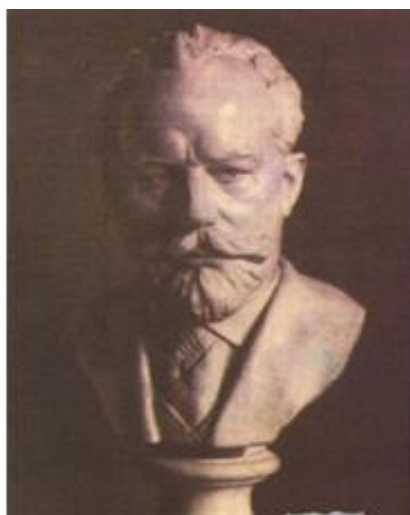
Коли Леоніду виповнилось 15 років, він вирушив на навчання до Відня, де навчався живопису, знайомився з основними

мистецькими тенденціями доби, вивчав німецьку мову й за рекомендацією наставника Вільгельма Фрасса переїздить до Берліна .

Разом з батьками Леонід мешкав і в Ленінграді, де закінчив Ленінградську академію мистецтв (1936-1941). Першим його творчим наставником був відомий скульптор Матвій Манізер, який творив у стилі соцреалізму – єдино можливому в межах советської імперії. Сам

Молодожанин, хоч і захоплювався античною греко-римською скульптурою, проте вважав, що скульптура має реалістично

зображати дійсність. Досі біля консерваторії в Петербурзі перехожих зустрічають виготовлені ним погруддя П. Чайковського та О. Бородіна, встановлені в 1938 р. Другу освіту Молодожанин здобував у Берлінській академії мистецтв Kunst Akademie, де згодом став асистентом скульптора Франца Клімша. Наступним місцем навчання була Королівська академія красних мистецтв у Гаазі (Нідерланди).

Проживаючи в місті Ейндговені – таборі для так званих переміщених осіб, Леонід не полишав бажання творити. І тут, щоб вижити, він знайшов собі роботу на невеличкій фарфорово-фаянсовій фабриці за 50 кілометрів від міста і тричі на тиждень їздив туди велосипедом. Потім організував свою власну невеличку керамічно-малярську майстерню, де виготовляв чайні та кавові сервізи, що мали постійний збут. І тут йому знадобились набуті в дитинстві знання гончарної справи. У 1947 році Молодожанин відновив заняття скульптурою і невдовзі відкрив під іменем Лео Мола свою першу персональну виставку скульптури. В Ейндговені художник навчився мистецтву вітража, що згодом вельми знадобилось.

Гостинною та улюбленою домівкою для родини Молодожанинів став Вінніпег, куди вони переїхали 1948 р. Леонідові поталанило: він швидко знаходить роботу – створення

фресок у церквах. Так, нині його фрески з'явилися у римо-католицькій церкві Святого Едварда. Успішно виконавши попереднє замовлення, він отримав нове, більш масштабне – створити 16 вітражів для собору святих Володимира та Ольги. Прикметно, що Лео Мол обирає не біблійні сюжети, а такі, що висвітлюють історію України та її церковного життя, зокрема поширення християнства. Майстрові потрібно було обрати сюжети з історії України та представити їх в тисячах дрібних частинках

вітражного скла, і він з цим чудово впорався. Загалом митець створив 80 вітражів та близько 100 скульптурних портретів для храмів різних конфесій. Згодом Лео Мол повертається до скульптури, хоч водночас і пише полотна, більшість з яких “осіли” тепер у приватних колекціях.

Про родину Лео Мола відомо, що в 1943 році він одружився із Маргарет Шолтс, з якою емігрував до Канади. Оскільки замовлень, аби вистачило на життя їм з дружиною, у нагоді стали всі навички, які Лео Мол здобув замолоду. Він не лише пише полотна, створює фрески, але й повертається до гончарства. Зокрема, у Манітобі, домовившись із власником однієї крамнички, ліпить глиняні фігурки білочок та зайців на продаж. Маргарет влаштувалася вчителькою в місцеву школу. Словом, життя налагоджувалося.

Слава прийшла до Лео Мола після перемоги у всесвітньому конкурсі на розробку пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні. Офіційно його відкрив 27 червня 1964 р. президент США Д.Ейзенхауер перед сотисячним зібранням українців з різних країн. Скульптура таким чином перетворилася на символ єдності української діаспори в США. Нині бронзова фігура стоїть на площі Дюпон-Серкл в центрі міста неподалік від Білого Дому.

Т.Шевченко Лео Мола – це не Пророк у шапці й кожусі, а молода людина – творець нової української естетики та модерної української ідеї.

Поряд із Шевченком Лео Мол створив барельєф Прометей, що віддавна вважають символом сили, знання та розуму, які здатні перемогти невігластво. Сам митець пояснював, що Прометей у путах – це образ України, поневоленої Росією. Після реалізації успішного проєкту у Вашингтоні, скульптор вдруге переміг у конкурсі й встановив статуї Т.Шевченка в Буенос-Айресі (1971), Прудентополісі (1989) та Петербурзі (2000), Ялті (2007), Оттаві та Івано-Франківську (обидва – в 2011).

У 1992 р. у Вінніпезі в парку “Ассінібойн” відкрито “Сад скульптур Лео Мола”, де в спеціальному павільйоні та просто неба розміщено біля 300 його скульптур, серед яких пам’ятник Т.Шевченку з Прометеєм, пам’ятник Кобзаря з композицією “Гайдамаки”, бронзова скульптура Мойсея, Анна Ярославна і багато інших. Того ж року на Світовому конгресі українців у Києві Леонід Кравчук нагородив Лео Мола – на той час академіка канадської Королівської академії мистецтв, почесного доктора трьох канадських університетів та кавалера Ордена Канади – почесною відзнакою Президента України. Згодом, у 2001 р. митець був відзначений державною нагородою України – орденом “За заслуги” II ступеня. Є частина доробку славетного скульптора і в Києві – у Національному музеї імені Тараса Шевченка. У 1997 та 2007 роках він особисто передав Музеєві деякі роботи, зокрема і модель американського пам’ятника Т.Шевченкові.

Попри те, що у світі Лео Мол більш відомий як скульптор, він активно захоплювався живописом. Декілька його полотен тепер знаходяться в Ассінібойнському парку, ще частина – у Національному музеї Кабардино-Балкарської республіки, багато робіт є й у канадських галереях, приватних збірках в Канаді, США, Італії, Німеччині, Нідерландах, Великій Британії. Серед найвідоміших творінь митця, безумовно, на першому місці пам’ятники Тарасові Шевченку у Вінніпезі, Вашингтоні, Буенос-Айресі та Оттаві.

Саме Лео Мол був автором бюстів прем'єр-міністра Канади Джона Дифенбейкера, президента США Двайта Айзенгауера, римських пап Павла VI, Івана XXIII, та Івана-Павла II, кардиналів Йосипа Сліпого й Тіссерана, королеви Великої Британії Єлизавети II.

Надаючи перевагу пейзажу, Леонід Молодожанин їздив на пленер, писав олією й пастеллю. Майже щодня Лео Мол знаходив час, аби писати. Дуже часто це були зображення оголених натур, по яких помітно, наскільки швидко художник умів працювати, схоплювати особливості людського тіла, відтворювати пропорції.

У храмах по всьому Вінніпегу Лео Мол створив понад 80 композицій, включаючи вітражі і мозаїки, найбільш відомими з яких є зображення Таємної вечері в Вествортській об'єднаній церкві і 16 сцен з української історії в Кафедральному соборі святих Володимира і Ольги. Відновивши кар'єру скульптора в Канаді, в 1952 році він створив перші три статуї – “Мадам Х”, “Негритянська дівчина” і “Аллан Істмен”.

У 1989 р. Лео Мол був нагороджений найвищою державною нагородою Канади – орденом Канади. Серед інших відзнак Лео Мола: почесні докторати від [Вінніпезького](#), [Манітобського](#) та [Альбертського](#) університетів. Має безліч медалей художніх асоціацій інших країн. Столітній ювілей скульптора відзначався в Україні на державному рівні.

Митець відійшов у засвіти на 95-му році життя 4 липня 2009 року. Леонід Молодожанин зробив величезний внесок для популяризації української культури на міжнародній арені, гідно представляв світові красу української культури та вказував на роль України у світовій цивілізації.

Цікаво, що всюди і завжди Лео Мол з гордістю згадує свою малу батьківщину – Полонне. “Працював я у Ватикані над скульптурним портретом Папи Іоанна Павла II, – пише Лео на

сторінках журналу “Терем” (США) в 1992 році. – Якось Папа мене запитує: “Звідки ви родом?” – Як завжди, я кажу – з Полонного, що в Україні. Велів Папа своєму секретареві принести найдокладніший атлас світу, щоб знайти те місто на карті. А в мене в душі так приємно, що сам Папа Римський шукає маленьке Полонне, а значить буде знати про існування такого міста”.

Проте, при всій своїй любові до батьківщини, навряд чи би доля цього талановитого митця склалася більш щасливо, якби він після війни повернувся до неї.

Так, до речі, зробив його батько – Григорій Молодожанин, і ...загинув у тюрмі від рук енкаведистів у 1946 році. Невдовзі помер і брат Віктор, котрий також був в’язнем одного з численних сталінських таборів. Скільки листів і запитів щодо долі своїх рідних відправляв Лео Мол в СРСР, і лише в 1989-му знайшов сестру Ніну – єдину, яка залишилася живою.

Лео Мол неодноразово зауважував, що мав на меті показати себе у своїй творчості, а не механічно відтворити довколишнє. Його творчість, таким чином, обмежується не лише скульптурою, а сама постать Леоніда Молодожанина вже стала не лише сторінкою історії української діаспори, але й європейського мистецтва.

Прочитайте про Леоніда Молодожанина:

- ◆ Гребенникова Е. **Родился скульптор, уставивший весь мир Шевченко и Черчилями** / Е. Гребенникова // Сегодня. – 2015. – 15 янв.
- ◆ Єсюнін С. **Лео Мол – видатний скульптор із Полонного** / С. Єсюнін // Є Поділля. – 2010. – 28 січ.
- ◆ Козак М. **Митець світового масштабу** : до 100-річчя від дня народження Лео Мола / М. Козак // Новий шлях. – 2015. – 1 січ.; 8 січ.

- ◆ Корніюк В. **Лео Мол – скульптор від Бога** / В. Корніюк // Пульс. – 2014. – 27 черв. – С. 3.
- ◆ **Лео Мол: Я ніяк не міг уявити Шевченка старим** : бесіда із канадським скульптором Лео Модем українського походження (Леонід Молодожанин (з його скорочених імені та прізвища виник псевдо) автором пам'ятника Т. Шевченку у Вашингтоні // Україна молода. – 2001. – 22 трав. – С. 10.
- ◆ Олексенко З. **Скульптор Лео Мол** / З.Олексенко, М.Козак // Полонне. Історія і сучасність. – Полонне, 2006. – с. 236-240.
- ◆ Рожковська Д. **Невизнаний геній свого народу** / Д. Рожковська // Подільські вісті. – 2017. – 16 лют.
- ◆ [Степовик Д.В.](#) **Молодожанин Леонід Григорович** (мистецький псевд. Лео Мол) : [(15.01.1915 р., Полонне-11.07.2009 р., Канада)] / Д.В. Степовик // Енциклопедія історії України. Т. 7. – Київ, 2010. – С.41-42.
- ◆ Степовик Д. **Скульптор Лео Мол : життя і творчість** / Д. Степовик. – Київ : Мистецтво, 1995. – 224 с. : іл.

Електронні ресурси:

- [Лео Мол \[Електронний ресурс\]](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B5%D0%BE_%D0%9C%D0%BE%D0%BB) // Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9B%D0%B5%D0%BE_%D0%9C%D0%BE%D0%BB (дата звернення 26.05.2020 р.). – Назва з екрана.
- **Лео Мол 1915-2009** [Електронний ресурс] // Бібліотека українського мистецтва. – Режим доступу: <http://uartlib.org/ukrayinski-hudozhniki/mol-leo/> (дата звернення 26.05.2020 р.). – Назва з екрана.
- **Лео Мол – видатний скульптор зі старої Волині** [Електронний ресурс] // Хроніки Любарта. – Режим доступу: <https://www.hroniky.com/news/view/14204-leo-mol-vydatnyi-skulptor-zi-staroi-volyni> (дата звернення 26.05.2020 р.). – Назва з екрана.

– Степовик Д.В. **Молодожанин Леонід Григорович** [Електронний ресурс] / Д.В.Степовик // Енциклопедія Сучасної України. – Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=69762 (дата звернення 26.05.2020 р.). – Назва з екрана.

– **Український скульптор, який ліпив Шевченка і Єлизавету II** [Електронний ресурс] // NEWS Україна. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-51149151> (дата звернення 26.05.2020 р.). – Назва з екрана.

– **Молодожанин Леонід Григорович (1915–2009)** [Електронний ресурс] // Державна наукова архітектурно-будівельна бібліотека імені В.Г.Заболотного. – Режим доступу: <http://dnabb.org/modules.php?name=Pages&go=page&pid=685> (дата звернення 26.05.2020 р.). – Назва з екрана.

– **Славетні українці діаспори: Лео Мол – скульптор, митець, геній** [Електронний ресурс] // Ukrainian. – Режим доступу: <http://ukrainianchi.com/leo-mol/> (дата звернення 26.05.2020 р.). – Назва з екрана.

– **Лео Мол – скульптор від Бога** [Електронний ресурс] // Віче. – Режим доступу: <http://veche.kiev.ua/journal/4077/> (дата звернення 26.05.2020 р.). – Назва з екрана.

– Коваленко О. **Наші люди в Голлівуді : Лео Мол розповів іноземцям про Україну своїми скульптурами** [Електронний ресурс] / О.Коваленко // Волинь. – Режим доступу: <https://www.volyn.com.ua/news/131033-nashi-liudy-v-hollivudi> (дата звернення 26.05.2020 р.). – Назва з екрана.

Матеріал підготувала

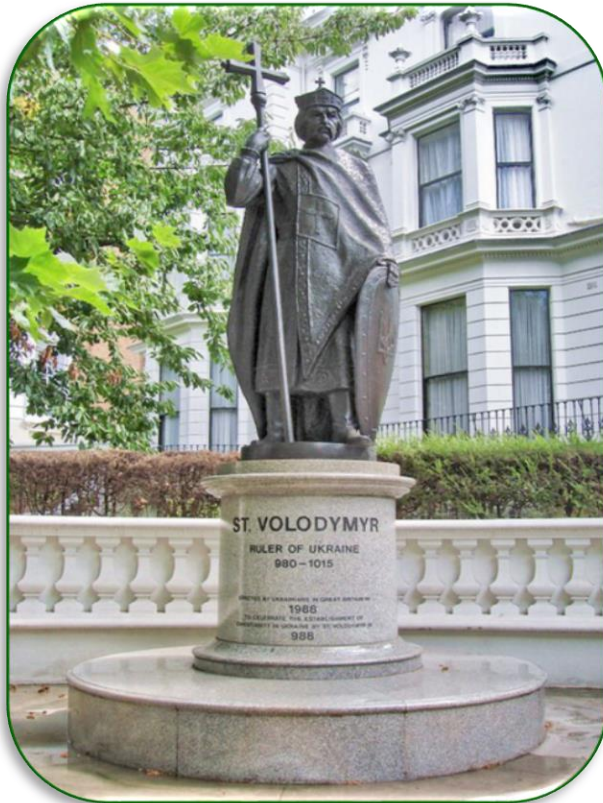
Копаничук Т.В.

Комп'ютерний набір

**Марчук Л.В.
Богданова О.Г.**

Відповідальна за випуск

Черноус В.Ю.

Пам'ятник Володиміру Великому (Лондон)

**Том Лемб. Скульптура. 1991. Бронза
Вінніпег, Канада.**

Статуя авіатора у фойє Річардсон-білдінг

Пам'ятник Т.Шевченку в Буенос-Айресі